2024/1203

30.4.2024 г.

ДИРЕКТИВА (ЕС) 2024/1203 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от 11 април 2024 година

относно защитата на околната среда чрез наказателно право и за замяна на директиви 2008/99/ЕО и 2009/123/ЕО

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 83, параграф 2 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ([1]),

в съответствие с обикновената законодателна процедура ([2]),

като имат предвид, че:

(1) Съгласно член 3, параграф 3 от Договора за Европейския съюз (ДЕС) и член 191 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) Съюзът е поел ангажимент да гарантира високо равнище на защита и подобряване на качеството на околната среда. Околната среда в широк смисъл следва да бъде защитена, както произтича от член 3, параграф 3 ДЕС и член 191 ДФЕС, което обхваща всички природни ресурси, включително въздуха, водата, почвата, екосистемите, включително екосистемните услуги и функции, дивата фауна и флора, включително местообитанията, както и услугите, предоставяни чрез природни ресурси.

(2) Съгласно член 191, параграф 2 ДФЕС политиката на Съюза в областта на околната среда има за цел да се постигне високо равнище на защита, като взема предвид различното състояние на регионите в рамките на Съюза. Тази политика трябва да се основава на принципа на предпазните мерки, на принципа за предприемане на превантивни действия, на принципа на приоритетното отстраняване още при източника на замърсяване на околната среда и на принципа „замърсителят плаща“. Като се има предвид, че престъпленията срещу околната среда засягат и основните права, борбата с престъпленията срещу околната среда на равнището на Съюза е от решаващо значение, за да се гарантира защитата на тези права.

(3) Увеличаването на престъпленията срещу околната среда и на техните последици, което подкопава ефективността на правото на Съюза в областта на околната среда, продължава да буди безпокойство в Съюза. Тези престъпления се разпростират все повече извън границите на държавите членки, в които се извършват. Тези престъпления застрашават околната среда и следователно изискват подходящ и ефективен отговор, който често налага ефективно трансгранично сътрудничество.

(4) Съществуващите разпоредби относно санкциите съгласно Директива 2008/99/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ([3]) и секторното законодателство на Съюза в областта на околната среда не са достатъчни за постигането на спазване на правото на Съюза, свързано със защитата на околната среда. Спазването на това право следва да бъде подсилено от наличието на ефективни, пропорционални и възпиращи наказателноправни санкции, които са съразмерни на тежестта на престъпленията и които могат да отразяват по-добре обществено неодобрение, отколкото използването на административни санкции. Взаимното допълване на наказателното и административното право е от решаващо значение за предотвратяването и възпирането на противоправно поведение, което причинява вреди на околната среда.

([1]) ОВ C 290, 29.7.2022 г., стр. 143.
([2]) Позиция на Европейския парламент от 27 февруари 2024 г. (все още непубликувана в Официален вестник) и решение на Съвета от 26 март 2024 г.
([3]) Директива 2008/99/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно защитата на околната среда чрез наказателно право (ОВ L 328, 6.12.2008 г., стр. 28).

(5) Списъкът с престъпления срещу околната среда в Директива 2008/99/ЕО следва да бъде преразгледан и следва да се добавят допълнителни престъпления, които да отразяват най-тежките нарушения на правото на Съюза в областта на околната среда. Санкциите следва да бъдат по-строги, за да се увеличи възпиращият им ефект, а ефективността на разкриването, разследването, наказателното преследване и постановяването на присъди за престъпления срещу околната среда следва да бъде повишена.

(6) Държавите членки следва да инкриминират определени форми на противоправно поведение, да предвидят по-голяма точност по отношение на определението на съответните престъпления и да хармонизират видовете и размерите на санкциите.

(7) Неизпълнението на правно задължение за предприемане на действие може да има същите отрицателни последици за околната среда и човешкото здраве, както активното поведение. Поради това определението за престъпления в настоящата директива следва да обхваща както действия, така и бездействия, когато е приложимо.

(8) Държавите членки следва да предвидят в националното си законодателство наказателноправни санкции за тежки нарушения на законодателството на Съюза, отнасящо се до опазването на околната среда. В рамките на общата политика в областта на рибарството правото на Съюза предвижда всеобхватен набор от правила за контрол и правоприлагане съгласно регламенти (ЕО) № 1224/2009 ([4]) и (ЕО) № 1005/2008 ([5]) на Съвета в случай на тежки нарушения, включително такива, които причиняват вреди на морската среда. Съгласно този набор от правила държавите членки имат избор да използват административни или наказателноправни санкции, или и двете. В съответствие със съобщенията на Комисията от 11 декември 2019 г. относно „Европейския зелен пакт“ и от 20 май 2020 г. относно „Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г. Да осигурим полагащото се място на природата в нашия живот“ някои умишлени противоправни деяния, обхванати от Регламент (ЕО) № 1224/2009 и Регламент (ЕО) № 1005/2008, следва да бъдат инкриминирани.

(9) За да съставлява престъпление срещу околната среда съгласно настоящата директива, деянието следва да бъде противоправно. За да бъде противоправно, деянието следва да нарушава правото на Съюза, което допринася за постигането на една от целите на политиката на Съюза в областта на околната среда, заложени в член 191, параграф 1 ДФЕС, независимо от правното основание на въпросното право, което може да включва например член 91, 114, 168 или 192 ДФЕС, или следва да нарушава законови, подзаконови или административни разпоредби на държава членка, или решения, взети от компетентен орган на държава членка, които привеждат в действие това право на Съюза. В настоящата директива следва да се посочи кое противоправно деяние може да съставлява престъпление и, когато е уместно, да се определи необходимия количествен или качествен праг, при чието достигане такова деяние да съставлява престъпление. Такова деяние следва да съставлява престъпление, когато е извършено умишлено, а в определени случаи — също когато е извършено най-малко при груба небрежност. По-специално, противоправно деяние, което причинява смърт или сериозни увреждания на лица, значителни вреди или съществен риск от значителни вреди на околната среда или по друг начин се счита за особено вредно за околната среда, също следва да съставлява престъпление, когато е извършено най-малко при груба небрежност. Държавите членки могат да приемат или запазят по-строги правила в областта на наказателното право.

(10) Дадено деяние следва да бъде противоправно, дори когато е извършено с разрешение, издадено от компетентен орган на държава членка, ако това разрешение е получено чрез измама, корупция, изнудване или принуда. Освен това, притежаването на такова разрешение не следва да изключва възможността притежателят му да носи наказателна отговорност, когато разрешението е в явно нарушение на съответните материалноправни изисквания. „В явно нарушение на съответните материалноправни изисквания“ следва да се тълкува като отнасящо се до явно и съществено нарушение на съответните материалноправни изисквания и не е предвидено да включва нарушения на процесуални изисквания или на незначителни елементи на разрешението. Това не прехвърля задължението за гарантиране на законосъобразността на разрешенията от компетентните органи към операторите. Освен това, когато

([4]) Регламент (ЕО) № 1224/2009 на Съвета от 20 ноември 2009 г. за създаване на система за контрол на Съюза за гарантиране на спазването на правилата на общата политика в областта на рибарството, за изменение на регламенти (ЕО) № 847/96, (ЕО) № 2371/2002, (ЕО) № 811/2004, (ЕО) № 768/2005, (ЕО) № 2115/2005, (ЕО) № 2166/2005, (ЕО) № 388/2006, (ЕО) № 509/2007, (ЕО) № 676/2007, (ЕО) № 1098/2007, (ЕО) № 1300/2008, (ЕО) № 1342/2008 и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 2847/93, (ЕО) № 1627/94 и (ЕО) № 1966/2006 (ОВ L 343, 22.12.2009 г., стр. 1).

([5]) Регламент (ЕО) № 1005/2008 на Съвета от 29 септември 2008 г. за създаване на система на Общността за предотвратяване, възпиране и премахване на незаконния, недекларирал и нерегулиран риболов, за изменение на регламенти (ЕИО) № 2847/93, (ЕО) № 1936/2001 и (ЕО) № 601/2004 и за отмяна на регламенти (ЕО) № 1093/94 и (ЕО) № 1447/1999 (ОВ L 286, 29.10.2008 г., стр. 1).

се изисква разрешение, обстоятелството, че разрешението е законосъобразно, не изключва търсенето на наказателна отговорност от неговия притежател, ако той не е спазил всички задължения, посочени в разрешението, или други приложими правни задължения, които не са обхванати от разрешението.

(11) Наред с това е необходимо операторите да предприемат необходимите действия, за да се съобразяват с приложимите законови, подзаконови и административни разпоредби относно защитата на околната среда, когато извършват съответната дейност, включително чрез изпълнение на своите задължения, установени в приложимото право на Съюза и в приложимото националното право, във връзка с процедурите за изменение или актуализиране на съществуващи разрешения. Това следва да обхваща и задълженията на притежателя на разрешението да актуализира и подновява въпросното разрешение.

(12) По отношение на предвидените в настоящата директива престъпления и санкции понятието „юридически лица“ следва да се разбира като невключващо държави или публични органи, упражняващи държавна власт, нито публични международни организации. Тъй като настоящата директива установява минимални правила, държавите членки могат да приемат по-строги правила, включително правила относно наказателната отговорност на публичните органи.

(13) Някои от престъпленията, чиито състави са определени в настоящата директива включват качествен праг, който трябва да бъде достигнат, за да се счита деянието за престъпление, а именно деянието да е причинило смърт или сериозно увреждане на физическо лице или значителни вреди на качеството на въздуха, водата или почвата, или на екосистема, на животни или на растения. За да бъде околната среда защитена във възможно най-пълна степен, този качествен праг следва да се разбира в широк смисъл, включващ, когато е уместно, значителни вреди на фауната и флората, на местообитанията, на услугите, предоставяни чрез природни ресурси и чрез екосистеми, както и на екосистемните функции. Понятието „екосистема“ следва да се разбира като динамичен комплекс от растителни, животински, гъбни и микроорганизмови съобщества и тяхната нежива околна среда, които си взаимодействат като функционална единица, и следва да включва типове местообитания, местообитания на видове и популации на видове. То следва да включва и екосистемни услуги, чрез които дадена екосистема допринася пряко или непряко за благосъстоянието на човека, както и екосистемни функции, които се отнасят до естествените процеси в дадена екосистема. По-малките единици, като пчелен кошер, мравуняк или дънер, могат да бъдат част от екосистема, но сами по себе си не следва да се считат за екосистема за целите на настоящата директива.

(14) За целите на настоящата директива понятието „увреждане“ следва да се разбира в широк смисъл, тоест като обхващащо всяка форма на физическо нараняване на лице, включително промяна в телесна функция или в клетъчната структура, временно, хронично или смъртоносно заболяване, лошо функциониране на тялото или друго влошаване на физическото здраве, но с изключение на психичното здраве.

(15) Въвеждането в околната среда на различни форми на енергия като топлина, източници на топлинна енергия, шум, включително подводен шум, и други източници на акустична енергия, вибрации, електромагнитни полета, електричество или светлина, може да причини значителни вреди на качеството на въздуха, водата или почвата, на дадена екосистема, животни или растения, или смърт или сериозно увреждане на хора. Различни инструменти на правото на Съюза в областта на околната среда уреждат въвеждането на енергия в околната среда, например в областта на опазването на водите, морската среда, контрола на шума, управлението на отпадъците и емисиите от промишлеността. Предвид посочените инструменти, незаконното въвеждане на енергия в околната среда следва да съставлява престъпление съгласно настоящата директива, ако причинява или е вероятно да причини значителни вреди на околната среда или човешкото здраве.

(16) Когато предвидените в настоящата директива престъпления, са свързани с деяния като предоставяне или пускане на пазара, продажба, предлагане за продажба или търгуване, следва да бъдат включени и деянията, извършвани посредством информационни и комуникационни технологии.

(17) Настоящата директива въвежда престъплението пускане на пазара в нарушение на забрана или на друго изискване, целящи защита на околната среда, на продукт, чиято употреба в по-широк мащаб води до изхвърлянето, емисията или влагането на известно количество материали или вещества, енергия или йонизиращо лъчение във въздуха, почвата или водата, и причинява или е вероятно да причини значителни вреди на околната среда или човешкото здраве. В този контекст следва да бъдат установени забрана или друго изискване, целящи защита на околната среда, в областта на правото на Съюза, една от чиито заявени цели или чиято цел е защитата на околната среда, включително опазването, защитата и подобряването на качеството на околната среда, опазването на човешкото здраве, разумното и рационално

използване на природните ресурси или борбата с изменението на климата, или насърчаването на мерки на международно равнище за справяне с регионални или световни проблеми на околната среда. Обратно, когато такава забрана или изискване са предвидени в други области от правото на Съюза, които имат други цели, например защитата на здравето и безопасността на работниците, деянието не следва да бъде обхванато от състава на това престъпление. За целите на настоящата директива понятието „употреба в по-широк мащаб“ се отнася до комбинирания ефект от употребата на продукта от няколко ползватели, независимо от техния брой, при условие че деянието причинява или е вероятно да причини вреди на околната среда или човешкото здраве.

(18) Незаконното събиране, превозване и третиране на отпадъци и липсата на надзор върху тези дейности и върху следексплоатационните грижи за депата, включително действията, предприети в качеството на търговец или брокер, могат да доведат до опустошителни последици за околната среда и човешкото здраве. Такива последици могат да бъдат причинени от противоправно поведение, което се отнася до вредни отпадъци от фармацевтични продукти, наркотични вещества, включително компоненти за производството на наркотични вещества, химикали, отпадъци, съдържащи киселини или основи, или отпадъци, съдържащи токсини, тежки метали, масла, мазнини, отпадъци от електрическо и електронно оборудване, излезли от употреба превозни средства или пластмасови отпадъци. Поради това държавите членки следва да гарантират, че незаконното управление на отпадъци съставлява престъпление, когато деянието се отнася до опасни отпадъци в количество, което не е незначително, или се отнася до други отпадъци и тези други отпадъци причиняват или е вероятно да причинят значителни вреди на околната среда или човешкото здраве.

(19) За целите на въвеждането с настоящата директива престъпление във връзка с рециклирането на кораби, попадащи в обхвата на Регламент (ЕС) № 1257/2013 на Европейския парламент и на Съвета ([6]), следва да се отбележи, че понастоящем съгласно правото на Съюза задълженията, установени в посочения регламент, се прилагат само за корабособствениците, както са определени в същия регламент.

(20) По отношение на преценката дали количеството на съответния продукт или съответната стока, свързани с обезлесяване или деградация на горите, както е посочено в Регламент (ЕС) 2023/1115 на Европейския парламент и на Съвета ([7]), е незначително, държавите членки могат да вземат предвид например количеството на съответната стока или на съответния продукт, изразено в нетна маса, или, когато е приложимо, в обем или като брой единични бройки, или дали мащабът на въпросната дейност е незначителен от гледна точка на количеството. За целите на тази преценка държавите членки могат също така да вземат предвид, когато е целесъобразно, други елементи, посочени в настоящата директива за някои престъпления, включително природозащитния статут на съответните видове или разходите за възстановяване на околната среда.

(21) Изброените в настоящата директива престъпления, свързани с умишлено деяние, могат да доведат до катастрофални последици, като например широко разпространено замърсяване, промишлени аварии със сериозно въздействие върху околната среда или мащабни горски пожари. Когато такива престъпления причиняват унищожаване или повсеместни и значителни вреди, които са необратими или дълготрайни, на екосистема със значителен размер или със значителна екологична стойност, или на местообитание в рамките на защитена територия или причиняват повсеместни и значителни вреди, които са необратими или дълготрайни, на качеството на въздуха, почвата или водата, въпросните престъпления, водещи до такива катастрофални последици следва да съставляват квалифицирани престъпления и съответно да се наказват с по-строги санкции от тези, които се прилагат в случай на други престъпления, предвидени в настоящата директива. Тези квалифицирани престъпления могат да обхващат деяния, сравними с „екоцид“, който вече е обхванат от правото на някои държави членки и който се обсъжда на международни форуми.

(22) Когато съгласно настоящата директива дадено деяние съставлява престъпление само ако се отнася за количество, което не е незначително и съответства на превишаването на регулаторен праг, стойност или друг задължителен параметър, при преценката дали този праг, стойност или друг параметър са били превишени, следва да се вземат предвид опасността и токсичността, наред с другото, на материала или веществото, тъй като колкото по-опасен или токсичен е материалът или веществото, толкова по-скоро се достигат този праг, стойност или друг параметър, и в случай на особено опасни и токсични вещества или материали дори много малко количество може да причини значителни вреди на околната среда или човешкото здраве.

([6]) Регламент (ЕС) № 1257/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 20 ноември 2013 г. относно рециклирането на кораби и за изменение на Регламент (ЕО) № 1013/2006 и Директива 2009/16/ЕО (ОВ L 330, 10.12.2013 г., стр. 1).

([7]) Регламент (ЕС) 2023/1115 на Европейския парламент и на Съвета от 31 май 2023 г. за предоставянето на пазара на Съюза и за износа от Съюза на определени стоки и продукти, свързани с обезлесяване и деградация на горите, и за отмяна на Регламент (ЕС) № 995/2010 (ОВ L 150, 9.6.2023 г., стр. 206).

(23) Ускоряването на изменението на климата, загубата на биологично разнообразие и влошаването на състоянието на околната среда, съчетани с осезаеми примери за тяхното разрушително въздействие, доведоха до признаването на зеления преход за определяща цел на нашето време и за въпрос на равнопоставеност на поколенията. Когато за целите на въвеждането на определения за престъпленията в настоящата директива са използвани термини, за които има легално определение в правото на Съюза в областта на околната среда, за да се опише противоправно поведение, тези термини следва да се разбират в смисъла на съответните определения, установени в съответните правни актове на Съюза, обхванати от настоящата директива. Настоящата директива следва да обхваща и всички актове на Съюза за изменение на разпоредби или изисквания, които са от значение за определянето на противоправно деяние, което попада в обхвата на престъпленията, предвидени в настоящата директива. Когато се изготвят такива актове на Съюза за изменение, е целесъобразно да се включва позоваване на настоящата директива. Независимо от това, когато в правото на Съюза в областта на околната среда се въвеждат нови видове противоправни деяния, които все още не са включени в обхвата на престъпленията, предвидени в настоящата директива, тя следва да бъде изменена, така че тези нови видове противоправни деяния да бъдат включени в обхвата ѝ.

(24) Без да се засяга посоченият динамичен характер на настоящата директива, Комисията следва редовно и доколкото е необходимо да преценява дали е необходимо да бъде изменено описанието в настоящата директива на деяние, което може да съставлява престъпление съгласно настоящата директива. Комисията следва също така да преценява дали е необходимо да бъдат определени други престъпления, когато в правото на Съюза в областта на околната среда са въведени нови видове противоправни деяния, които все още не са обхванати от приложното поле на настоящата директива.

(25) Настоящата директива следва да предвижда неизчерпателен списък на елементите, които следва да бъдат вземани предвид, когато са относими, от компетентните органи при преценката дали са достигнати качествените и количествените прагове, използвани за определяне на съставите на престъпленията срещу околната среда. Предвиждането на такъв списък следва да улесни съгласуваното прилагане на настоящата директива и да допринесе за по-ефективна борба с престъпленията срещу околната среда, както и да осигури правна сигурност. Тези елементи, вземани предвид при преценката, или тяхното прилагане обаче не следва да затрудняват прекомерно разкриването, разследването, наказателното преследване или постановяването на присъди за престъпления.

(26) Когато в настоящата директива е предвидено, че дадено противоправно деяние съставлява престъпление само ако е извършено умишлено и е причинило смъртта на лице, понятието „умисъл“ следва да се тълкува в съответствие с националното право, като се взема предвид приложимата практика на Съда на Европейския съюз (наричан по-нататък „Съда“). Следователно за целите на настоящата директива умисълът може да се разбира като умисъл за причиняване на смъртта на дадено лице или може да обхваща и ситуация, в която извършителят, въпреки че не иска да причини смъртта на дадено лице, приема вероятността да причини неговата смърт, и съзнателно е извършил действие или се е въздържал от извършването на действие, в нарушение на конкретно задължение, с което е причинил смъртта на дадено лице. Същото разбиране по отношение на понятието за „умисъл“ следва да се прилага, когато описано в настоящата директива противоправно деяние, е извършено умишлено и причинява сериозни увреждания на лице или унищожение или повсеместни и значителни вреди, които са необратими или дълготрайни, на екосистема със значителен размер или със значителна екологична стойност или на местообитание в рамките на защитена територия, или причинява повсеместни и значителни вреди, които са необратими или дълготрайни, на качеството на въздуха, почвата или водата.

(27) По отношение на престъпленията, чиито състави са определени в настоящата директива, понятието „груба небрежност“ следва да се тълкува в съответствие с националното право, като се взема предвид приложимата практика на Съда. Настоящата директива не изисква понятието „груба небрежност“ да се въвежда в националното право за всеки елемент от състава на престъплението — например притежание, продажба или предлагане за продажба, пускане на пазара и сходни елементи. В тези случаи държавите членки могат да решат, че понятието „груба небрежност“ е релевантно за елементи от състава на престъплението като например „защитен статут“, „незначително количество“ или „вероятност“ деянието да причини значителни вреди.

(28) В наказателните производства и в съдебните процеси следва да се обръща надлежно внимание на участието на организирани престъпни групи, работещи по начини, които оказват отрицателно въздействие върху околната среда. Наказателните производства при престъпления срещу околната среда следва да разглеждат въпроси, свързани с корупцията, изпирането на пари, киберпрестъпността и документните измами, а във връзка със стопанските дейности — и с намерението на извършителя да постигне максимални печалби или да спести разходи. Такива форми на престъпления често са свързани с тежки форми на престъпления срещу околната среда и затова не следва да се разглеждат изолирано. Те също така са от естество по-специално да причинят значителни вреди на околната среда и човешкото здраве, включително опустошителни последици за природата и местните общности. Също така поражда особено безпокойство фактът, че някои престъпления срещу околната среда се извършват при търпимост или с активната подкрепа на компетентните администрации или длъжностни лица, изпълняващи публичните си функции. В определени случаи това дори може да бъде под формата на корупция. Примери за такова поведение са затварянето на

очите или запазването на мълчание след инспекции във връзка с нарушаване на правото в областта на околната среда, умишлено пропускане на инспекции или контрол, например във връзка с това дали условията на дадено разрешително се спазват от притежателя на разрешителното, подкрепа за решения или гласуване в полза на предоставянето на незаконни лицензи, или издаването на подправени или неверни благоприятни доклади.

(29) Подбудителството, както и помагачеството и съучастието в умишленото извършване на престъпления също следва да се наказват. Опитът за извършване на престъпление, което причинява или е вероятно да причини смърт или сериозно увреждане на лице или причинява или е вероятно да причини значителни вреди на околната среда или по друга причина се счита за особено вредно, също следва да съставлява престъпление, когато е извършен умишлено. Понятието „опит“ се тълкува в съответствие с националното право. По отношение на престъплението, определено в настоящата директива във връзка с изпълнението на проект без разрешение за осъществяване, тъй като „изпълнение на проект“ трябва да се разбира като включващо началото на изпълнението на такъв проект, например работи по подготовка на земята за строителство или други работи, които имат въздействие върху околната среда, настоящата директива не посочва това престъпление сред престъпленията, при които опитът за тяхното извършване следва да се наказва като престъпление.

(30) Санкциите за престъпленията, чиито състави са определени в настоящата директива, следва да бъдат ефективни, възпиращи и пропорционални. За тази цел следва да бъдат определени минимални размери за максималния срок на наказанието лишаване от свобода за физическите лица. Предвидените в настоящата директива максимални срокове на наказанието лишаване от свобода за извършените от физически лица престъпления следва да се прилагат най-малко за най-тежките форми на тези престъпления. Наказателното законодателство на всички държави членки включва разпоредби относно причиняването на смърт, извършено умишлено или при груба небрежност. Държавите членки следва да могат да използват тези общи разпоредби, включително разпоредбите относно отегчаващите обстоятелства, при транспонирането на разпоредбите на настоящата директива, отнасящи се до престъпления, причиняващи смърт на лице, независимо дали са извършени умишлено или при груба небрежност.

(31) Акцесорните санкции или мерки често се считат за по-ефективни от финансовите санкции, особено за юридическите лица. Поради това следва да бъде възможно в съответното производство да бъдат налагани акцесорни санкции или мерки. Тези санкции или мерки биха могли да включват задължението за възстановяване на околната среда, лишаване от достъп до публични средства, включително до процедури за възлагане на обществени поръчки, безвъзмездно предоставяне на средства и отдаване на концесии, както и отнемане на разрешителни и лицензи. Това не засяга свободната преценка на съда по наказателни производства, заседаващ в едночленен или многочленен състав, да налага подходящи санкции по отделните дела.

(32) Без да се засягат изискванията на Директива 2004/35/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ([8]), акцесорните санкции или мерки биха могли да включват изискване за възстановяване на околната среда, когато вредата е обратима, и изискване за предоставяне на обезщетение, когато вредата е необратима или извършителят не разполага със способност да извърши такова възстановяване.

(33) Доколкото извършването на деяние, съставляващо престъпление срещу околната среда, чийто състав е определен в настоящата директива, може да бъде вменено на юридически лица, тези юридически лица следва да носят отговорност за такова престъпление. За да се постигнат целите на настоящата директива, държавите членки, в чието законодателство се предвижда наказателна отговорност на юридическите лица, следва да гарантират, че в тяхното законодателство се предвиждат ефективни, възпиращи и пропорционални видове и размери на наказателноправни санкции за извършени престъпления, както тези санкции са установени в настоящата директива. За да се постигнат целите на настоящата директива, държавите членки, в чието национално законодателство не се предвижда наказателна отговорност на юридическите лица, следва да гарантират, че в тяхното законодателство се предвиждат ефективни, възпиращи и пропорционални видове и размери на санкциите, които не са от наказателноправен характер, както са установени в настоящата директива. Предвидените в настоящата директива максимални размери на глобите за определените в нея престъпления следва да се прилагат най-малко за най-тежките форми на тези престъпления. За да се осигурят ефективността, възпиращият ефект и пропорционалността на налаганите санкции, следва да се вземат предвид тежестта на деянието, както и индивидуалните, финансовите и други обстоятелства във връзка със съответните юридически лица. Държавите членки следва да могат да определят максималните размери на глобите или като процент от общия оборот в световен мащаб на съответното юридическо лице, или като фиксиран размер. При транспонирането на настоящата директива държавите членки следва да решат коя от тези две възможности ще използват.

([8]) Директива 2004/35/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 г. относно екологичната отговорност по отношение на предотвратяването и отстраняването на екологичните щети (ОВ L 143, 30.4.2004 г., стр. 56).

(34) Ако при определянето на глобите, налагани на юридически лица, държавите членки изберат да прилагат критерия за общия оборот в световен мащаб на юридическите лица, те следва да решат дали да изчисляват този оборот въз основа на финансовата година, предхождаща годината, в която е било извършено престъплението, или въз основа на финансовата година, предхождаща годината, в която е постановено решението за налагане на глобата. Държавите членки следва да обмислят предвиждането на правила и за случаите, в които не е възможно размерът на глобата да бъде определен въз основа на общия оборот в световен мащаб на юридическото лице за финансовата година, предхождаща годината, в която е било извършено престъплението, или за финансовата година, предхождаща годината, в която е постановено решението за налагане на глобата. В такива случаи държавите членки следва да могат да вземат предвид други критерии, например общия оборот в световен мащаб за друга финансова година. Когато тези правила включват определянето на фиксирани размери на глобите, максималните размери на глобите не следва задължително да достигат размерите, установени в настоящата директива като минимално изискване за максималния размер на глобите, определен като фиксирана сума.

(35) Когато държавите членки изберат да прилагат максимален размер на глобите, определен като фиксирани стойности, този размер следва да бъде установен в националното право. Най-високите размери на тези глоби следва да се прилагат за най-тежките форми на престъпленията, чиито състави са определени в настоящата директива, които са извършени от финансово солидни юридически лица. Държавите членки следва да могат да определят метода за изчисляване на въпросните най-високи размери на глобите, включително специални условия за тези глоби. Държавите членки се приканват редовно да преразглеждат размерите на глобите, определени като фиксирани стойности, в контекста на равнището на инфлацията и други колебания в паричната стойност, в съответствие с процедурите, предвидени в националното им право. Държавите членки, чиято парична единица не е еврото, следва да предвидят максимални размери на глобите в собствената си валута, съответстващи на размерите, определени в настоящата директива в евро към датата на влизането ѝ в сила. Тези държави членки се приканват редовно да преразглеждат размерите на глобите и в контекста на промените в обменния курс.

(36) Определянето на максималния размер на глобите не засяга свободната преценка на съда по наказателни производства, заседаващ в едночленен или многочленен състав, при налагането на подходящи санкции по отделните дела. Тъй като настоящата директива не установява минимални размери на глобите, съдът, разглеждащ делото в едночленен или многочленен състав, следва във всеки случай да налага подходящи санкции, като взема предвид индивидуалните, финансовите и други обстоятелства във връзка със съответното юридическо лице и тежестта на деянието.

(37) Държавите членки следва да гарантират, че наказателноправните или различните от наказателноправни санкции или мерки, приложими за юридически лица, подвеждани под отговорност за квалифицирани престъпления, определени в настоящата директива, са по-строги от приложимите в случай на други престъпления, определени в настоящата директива. За тази цел държавите членки следва, в съответствие с националното си право, да предвидят размер на наказателноправните и на различните от наказателноправните глоби, който е по-висок от максималния размер на глобите, установен в настоящата директива, или да предвидят по друг начин по-строги санкции или мерки, включително санкции или мерки, налагани по наказателноправен или друг ред, или комбинация от такива санкции и мерки.

(38) Фактът, че юридическите лица носят отговорност съгласно настоящата директива, не следва да изключва образуването на наказателно производство срещу физически лица, които са извършители, подбудители или помагачи във връзка с престъпленията, определени в настоящата директива. Когато са изпълнени условията за възникване на наказателна отговорност, следва да се разбира, че тези физически лица включват и членовете на управителни органи на юридическите лица.

(39) Необходимо е държавите членки да обмислят въвеждането на санкции или мерки, които да бъдат алтернатива на лишаването от свобода, за да се допринесе за възстановяването на околната среда.

(40) Размерите на налаганите санкции следва да бъдат допълнително сближени и ефективността на тези размери следва да се подсилва чрез въвеждането на общи отегчаващи обстоятелства, които отразяват тежестта на извършеното престъпление. Понятието „отегчаващи обстоятелства“ следва да се разбира или като факти, които позволяват на съда да постановява по-тежки присъди за същото престъпление в сравнение с присъдата, която обикновено се налага при отсъствието на такива факти, или като възможност за кумулативна съвкупност от няколко престъпления, обосноваваща увеличаване на размера на санкцията. Поради това държавите членки следва да не бъдат задължени да предвиждат специални отегчаващи обстоятелства, когато в националното законодателство вече са предвидени отделни престъпления, които могат да доведат до по-тежки санкции.

(41) Държавите членки следва да гарантират, че поне едно от отегчаващите и смекчаващите обстоятелства, предвидени в настоящата директива, е установено като възможно отегчаващо или смекчаващо обстоятелство в съответствие с приложимите правила в техните правни системи. Във всеки случай съдът, заседаващ в едночленен или многочленен състав, следва да остане свободен да реши дали да увеличи или да намали размера на санкцията, вземайки предвид конкретните обстоятелства по всеки отделен случай.

(42) Настоящата директива следва да се прилага, без да се засягат общите правила и принципи на националното наказателно право относно налагането или изпълнението на присъдите в съответствие с конкретните обстоятелства по всеки отделен случай. Държавите членки следва да могат да определят най-подходящите видове акцесорни санкции или мерки. По-специално, когато в националното право е предвидена възможността за налагане на задължение за възстановяване на околната среда в рамките на определен срок, когато вредата е обратима, настоящата директива не изисква съд, заседаващ в едночленен или многочленен състав, да отговаря и за наблюдението за изпълнението на това задължение. По подобен начин, ако отнемането на разрешителни и лицензи за извършване на дейностите, довели до извършването на съответното престъпление, може да бъде постановено като санкция съгласно националното право, държавите членки следва да гарантират, че съдът, заседаващ в едночленен или многочленен състав, може сам да налага тази санкция или че се уведомява друг компетентен орган, който може да действа в съответствие с националните процесуални правила.

(43) Настоящата директива не следва да засяга гражданската отговорност съгласно националното право или задължението за обезщетение, в съответствие с правото на Съюза или националното право, за телесни повреди или вреди, причинени в резултат на престъпление, определено в настоящата директива.

(44) Публикуването на личните данни на осъдените лица, съдържащи се в постановените присъди, следва да бъде възможно само по изключение в надлежно обосновани случаи след преценка във всеки отделен случай, като се претегля значимостта на обществения интерес спрямо правото на зачитане на личния живот и правото на защита на личните данни на осъденото лице, предвидени съответно в членове 7 и 8 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“). Ето защо публикуването на тези лични данни следва да бъде възможно само в случаите на тежки престъпления и когато е необходимо постигане на силен възпиращ ефект. При извършваната във всеки отделен случай преценка може да се вземат предвид елементи като тежестта на нанесените на околната среда вреди, претърпените от физически лица вреди, или и двете, дали престъплението е било извършено нееднократно в същия сектор на околната среда, и дали престъплението е извършено от или в полза на голямо дружество, извършващо дейност в няколко държави членки, или от важен участник на пазара в конкретен сектор на околната среда. Всяко обработване на лични данни в контекста на настоящата директива следва да бъде в съответствие с приложимото законодателство на Съюза и национално законодателство относно защитата на данните, по-специално Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета ([9]) и Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета ([10]). Това законодателство относно защитата на данните включва задължение за държавите членки да предвидят подходящи гаранции за правата и свободите на субектите на данни, когато се публикуват цялата или част от постановената присъда, която се отнася за извършеното престъпление и наложените санкции или мерки. Освен това публикуването на присъдата, с която се налагат санкции или мерки на юридическо лице, следва да се извършва без да се засягат националните правила, уреждащи анонимизирането на постановените присъди или сроковете, за които публикациите са достъпни.

(45) Предвиденото в настоящата директива задължение за въвеждане на санкции, налагани по наказателноправен ред, не следва да освобождава държавите членки от задължението да предвидят административни санкции и други мерки в националното си законодателство за нарушения на законодателството на Съюза в областта на околната среда.

(46) Държавите членки следва ясно да определят обхвата на административното и наказателното правоприлагане по отношение на нарушения срещу околната среда, в съответствие със своето национално законодателство. При прилагането на националното законодателство, транспониращо настоящата директива, държавите членки следва да гарантират, че при налагането на наказателноправни и административни санкции се спазват принципите на Хартата, включително забраната за производства, при които не се зачита принципът *ne bis in idem*.

(47) Освен това съдебните и административните органи в държавите членки следва да разполагат с набор от санкции и други мерки, налагани по наказателноправен или друг ред, включително превантивни мерки, за справяне с различни видове престъпни деяния по индивидуализиран, навременен, пропорционален и ефективен начин.

([9]) Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 1).

([10]) Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни, и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 89).

(48) Когато престъпленията са с продължителен характер, те следва да бъдат прекратявани възможно най-бързо. Държавите членки се насърчават да предвидят възможност за компетентните органи да разпореждат незабавно прекратяване на противоправното деяние или да предотвратяват такова деяние.

(49) Когато извършителите са получили финансови облаги, тези облаги следва да бъдат конфискувани. Държавите членки следва да предприемат необходимите мерки, за да осигурят подходящо управление на обезпечените и конфискуваните облаги и средства, в съответствие с тяхното естество. Държавите членки следва да обмислят предприемането на мерки, позволяващи използването на конфискуваното имущество, когато е възможно, за финансиране на възстановяването на околната среда или за отстраняването на всички причинени вреди, или за предоставяне на обезщетение за екологичните вреди в съответствие с националното право.

(50) Държавите членки следва да установят правила относно погасителната давност, необходими за ефективно противодействие на престъпленията срещу околната среда, без да се засягат националните правила, в които не са предвидени давностни срокове за разследване, наказателно преследване и правоприлагане. Като общо правило срокът на погасителната давност започва да тече от момента на извършване на престъплението. Тъй като обаче с настоящата директива се установяват минимални правила, държавите членки могат да предвидят срокът на погасителната давност да започва да тече от по-късен момент, а именно от момента на установяване на престъплението, при условие че моментът на установяване е ясно определен в съответствие с националното право. Съгласно настоящата директива държавите членки имат право да установят по-кратки давностни срокове от тези, предвидени в настоящата директива, при условие че в техните правни системи е предвидена възможност за прекъсване или спиране на тези по-кратки давностни срокове в случай на действия, които могат да бъдат определени в съответствие с националното право.

(51) Като се има предвид по-специално мобилността на извършителите, в съчетание с трансграничния характер на определените в настоящата директива престъпления и възможността за извършване на трансгранични разследвания, държавите членки следва да установят правилата относно компетентността по такъв начин, че да могат да противодействат ефективно на такива престъпления. Държавите членки следва да си сътрудничат с Евроюст, по-специално въз основа на Регламент (ЕС) 2018/1727 на Европейския парламент и на Съвета ([11]), в случаите, когато могат да възникнат спорове за компетентност. Всяка държава членка следва да установи правила относно компетентността по отношение на престъпления, извършени на борда на кораб или на въздухоплавателно средство, регистрирани в тази държава членка или плаващи под нейното знаме, като взема под внимание съответните стандарти съгласно приложимите международни конвенции. Държавите членки не следва да бъдат задължени съгласно настоящата директива да установят за първи път такава компетентност по отношение на престъпления, които поради своето естество не могат да бъдат извършени на борда на кораб или на въздухоплавателно средство.

(52) Държавите членки следва да установят компетентността си по отношение на престъпленията, определени в настоящата директива, когато вредата, която е един от елементите от състава на престъплението, е настъпила на тяхна територия. В съответствие с националното право и в съответствие с принципа на териториалност всяка държава членка може да установи компетентността си по отношение на престъпления, извършени изцяло или частично на нейна територия.

(53) За да гарантират успешно прилагане на наказателното право в областта на околната среда, държавите членки следва да поставят на разположение на компетентните органи ефективни способи за разследване на престъпленията срещу околната среда, като тези, които тяхното национално право е поставило на разположение за борба с организираната престъпност или други тежки престъпления, ако и доколкото използването на тези способи е подходящо и пропорционално с оглед на естеството и тежестта на престъпленията, предвидени в националното право. Тези способи биха могли да включват прихващане на съобщения, скрито наблюдение, включително електронно наблюдение, контролирани доставки, наблюдение на банкови сметки и други способи за финансови разследвания. Посочените способи следва да бъдат използвани в съответствие с принципа на пропорционалност и при пълно спазване на Хартата. Правото на защита на личните данни трябва задължително да бъде зачитано.

(54) Престъпленията срещу околната среда вредят на природата и обществото. Лицата, които подават сигнали за нарушения на правото на Съюза в областта на околната среда, извършват дейност в обществен интерес и играят ключова роля за изобличаването и предотвратяването на такива нарушения, и съответно за защитата на околната среда и благоденствието на обществото. Физическите лица в контакт с дадена организация в контекста на дейностите, свързани с тяхната работа, обикновено първи научават за заплахи или вреди за обществения интерес и на околната среда. Лицата, които подават сигнали за нередности, са известни като „лица, сигнализиращи за нередности“.

([11]) Регламент (ЕС) 2018/1727 на Европейския парламент и на Съвета от 14 ноември 2018 г. относно Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество в областта на наказателното правосъдие (Евроюст) и за замяна и отмяна на Решение 2002/187/ПВР на Съвета (ОВ L 295, 21.11.2018 г., стр. 138).

Потенциалните лица, сигнализиращи за нередности, често се обезкуражават да подават сигнал за своите опасения или подозрения поради страх от ответни действия с цел отмъщение. Тези сигнализиращи лица се ползват с балансирана и ефективна защита съгласно Директива (ЕС) 2019/1937 на Европейския парламент и на Съвета ([12]), която включва в своя обхват директиви 2008/99/ЕО и 2009/123/ЕО ([13]) на Европейския парламент и на Съвета. След замяната на директиви 2008/99/ЕО и 2009/123/ЕО с настоящата директива лицата, които подават сигнали за нарушения на правото на Съюза в областта на околната среда, следва по силата на настоящата директива да продължат да се ползват от тази защита от държавите членки, които са обвързани от нея.

(55) Лица, различни от тези, сигнализиращи за нарушения на правото на Съюза съгласно Директива (ЕС) 2019/1937, също биха могли да разполагат с ценна информация относно потенциални престъпления срещу околната среда. Те може да са членове на засегнатата общност или членове на обществото като цяло, които участват активно в защитата на околната среда. На лицата, които подават сигнали за престъпления срещу околната среда, както и на лицата, които сътрудничат във връзка с правоприлагането по отношение на такива престъпления, следва да бъде оказвана необходимата подкрепа и помощ в контекста на наказателното производство, така че те да не са в неизгодно положение в резултат от своето сътрудничество, а да бъдат подкрепяни и подпомагани. Необходимите мерки за подкрепа и помощ следва да бъдат предоставяни на тези лица в съответствие с процесуалните им права, предвидени в националното право, и следва да включват най-малко всички мерки за подкрепа и помощ, които са на разположение на лицата със съответни процесуални права в наказателни производства, отнасящи се за други престъпления. Тези лица следва, в съответствие с процесуалните им права, предвидени в националното право, да бъдат защитени и от наказателно преследване за подаването на сигнали за престъпления срещу околната среда или за сътрудничеството си в наказателно производство. Съдържанието на необходимите мерки за подкрепа и помощ не е установено в настоящата директива и следва да бъде определено от държавите членки. От държавите членки не се изисква да предоставят мерките за подкрепа и помощ на лица, които са заподозрени или обвинени в контекста на съответното наказателно производство.

(56) Държавите членки следва да направят оценка на необходимостта да се даде възможност на лицата да подават анонимни сигнали за престъпления срещу околната среда, когато такава възможност все още не е предвидена.

(57) Тъй като околната среда не може да се представлява сама като жертва в наказателно производство, за целите на ефективното правоприлагане представителите на заинтересованата общественост следва да имат възможност да действат от името на околната среда като обществено благо, в съответствие с националното право и при спазване на съответните процесуални правила.

(58) Настоящата директива не изисква от държавите членки да въвеждат нови процесуални права за представителите на заинтересованата общественост. Въпреки това, когато такива процесуални права за представителите на заинтересованата общественост съществуват в държава членка в равностойни ситуации по отношение на престъпления, различни от предвидените в настоящата директива, като например правото на участие в производството като граждански ищец, такива процесуални права следва да се предоставят и на представителите на заинтересованата общественост в производствата, отнасящи се за престъпления срещу околната среда, определени в настоящата директива. Правата на представителите на заинтересованата общественост не засягат правата на жертвите, посочени в Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ([14]). Понятията „представители на заинтересованата общественост“ и „жертви“ следва да останат отделни едно от друго и от държавите членки не следва да се изисква да прилагат правата на жертвите към представителите на заинтересованата общественост. Настоящата директива не изисква от държавите членки да предоставят на заинтересованите представители на обществеността процесуалните права в наказателното производство, които те предоставят на категории лица, различни от заинтересованите представители на обществеността.

(59) Държавите членки следва да предприемат подходящи мерки, като информационни кампании и кампании за повишаване на осведомеността, насочени към съответните заинтересовани страни както от публичния, така и от частния сектор, както и изследователски и образователни програми с цел да се намалят като цяло престъпленията срещу околната среда и рискът от престъпления срещу околната среда. Когато е целесъобразно, държавите членки следва да предприемат действия в сътрудничество с тези заинтересовани страни. В този контекст мерките, които имат за цел да подобрят предотвратяването на престъпления срещу околната среда, биха могли да включват насърчаване на схемите за съответствие и за надлежна проверка, насърчаване на операторите да имат отговорници по съответствието, за да се спомогне за гарантиране на спазването на правото на Съюза в областта на околната среда, и насърчаване на прозрачността с цел засилване на спазването на наказателното право в областта на околната среда. Освен това акцесорните санкции, налагани на юридически лица съгласно настоящата директива, биха могли да включват

([12]) Директива (ЕС) 2019/1937 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2019 г. относно защитата на лицата, които подават сигнали за нарушения на правото на Съюза (ОВ L 305, 26.11.2019 г., стр. 17).

([13]) Директива 2009/123/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. за изменение на Директива 2005/35/ЕО относно замърсяване от кораби и налагане на санкции при нарушения (ОВ L 280, 27.10.2009 г., стр. 52).

([14]) Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета (ОВ L 315, 14.11.2012 г., стр. 57).

задължение за дружествата да въведат схеми за надлежна проверка с цел подобряване на спазването на екологичните стандарти, което също така допринася за предотвратяването на по-нататъшни престъпления срещу околната среда. Освен това държавите членки биха могли да обмислят създаването на фонд в подкрепа на превантивните мерки, свързани с престъпленията срещу околната среда и с техните опустошителни последици.

(60) Липсата на ресурси и на правомощия за правоприлагане на националните органи, които разкриват, разследват, извършват наказателно преследване или постановяват присъди за престъпления срещу околната среда, пречи на ефективното предотвратяване и наказване на тези престъпления. По-специално недостигът на ресурси може да попречи на органите да предприемат действия или да ограничи техните действия по правоприлагане, давайки възможност на извършителите да избегнат отговорност или да им бъде наложена присъда, която не съответства на тежестта на престъплението. Поради това следва да се установят минимални критерии относно тези ресурси и правомощията за правоприлагане.

(61) Ефективното функциониране на веригата на правоприлагане зависи от набор от специализирани умения. Необходими са високо равнище на правни знания и техническа квалификация, финансова подкрепа, както и високо равнище на обучение и специализация на всички съответни компетентни органи, тъй като сложността на предизвикателствата, породени от престъпленията срещу околната среда, и техническият характер на тези престъпления изискват мултидисциплинарен подход. Държавите членки следва да предоставят обучение, съответстващо на функциите на участниците, отговорни за разкриването, разследването, извършването на наказателно преследване или постановяването на присъди при престъпления срещу околната среда. Когато е уместно, държавите членки, като вземат предвид конституционните си традиции и структурата на правните си системи, както и други обстоятелства, включително размера на съответната държава членка, следва да направят оценка на необходимостта от повишаване на равнището на специализация на тези органи в областта на престъпленията срещу околната среда, в съответствие с националното право. Когато съответната държава членка е малка и има само ограничен брой компетентни органи, в оценката може да се изведе заключението, че с оглед на този ограничен брой специализацията не е възможна или препоръчителна. По-специално, за да се постигне максимален професионализъм и ефективност във веригата на правоприлагане, държавите членки следва също така да разгледат възможността за определяне на специализирани звена за разследване, прокурори и съдии, които да се занимават със случаи на престъпления срещу околната среда. В общите наказателни съдилища би могло да се предвидят специализирани съдийски състави. На всички съответни правоприлагащи органи следва да бъде предоставена техническа квалификация.

(62) За да гарантират ефективна, интегрирана и съгласувана система на правоприлагане, която включва мерки на административното, гражданското и наказателното право, държавите членки следва да организират вътрешно сътрудничество и комуникация между всички свои компетентни органи, участващи в административното и наказателното правоприлагане, включително всички органи, упражняващи превантивни, наказателни и поправително функции.

(63) В съответствие с приложимите правила държавите членки си сътрудничат помежду си и чрез агенциите на Съюза, по-специално чрез Евроюст и Европол, както и с органи на Съюза, включително с Европейската прокуратура и Европейската служба за борба с измамите, в съответните им области на компетентност. Без да се засягат правилата относно трансграничното сътрудничество и правната взаимопомощ по наказателноправни въпроси, следва да се оказва такова сътрудничество, за да се гарантират ефективни действия срещу престъпленията, определени в настоящата директива, като то следва да включва техническа и оперативна помощ, предоставяна, когато е целесъобразно, от Евроюст на компетентните национални органи, доколкото тя е необходима на тези органи, за да координират разследванията си. Комисията би могла да предоставя помощ, когато това е уместно. Тази помощ не следва да включва участие на Комисията в процедурите по разследване или наказателно преследване по отделни наказателни дела в производства, провеждани от националните компетентни органи, и не следва да се разбира като включваща финансова подкрепа или каквото или да било друго бюджетно задължение от страна на Комисията.

(64) Държавите членки следва да гарантират, че информацията за лицата, осъдени за престъпления, определени в настоящата директива, се обменя между националните компетентни органи в съответствие с Рамково решение 2009/315/ПВР на Съвета ([15]).

(65) За да гарантират съгласуван подход към борбата с престъпленията срещу околната среда, държавите членки следва да приемат, да публикуват, да прилагат и периодично да преразглеждат национална стратегия за борба с престъпленията срещу околната среда, в която се установяват целите, приоритетите и съответните мерки, както и необходимите ресурси. Тази национална стратегия следва да разглежда, по-специално, целите и приоритетите на националната политика в областта на престъпленията срещу околната среда, методите на координация и сътрудничество между компетентните органи, процедурите и механизмите за редовен мониторинг и оценка на постигнатите резултати, както и съдействието на европейските мрежи, работещи по въпроси с пряко отношение към борбата с престъпленията срещу

([15]) Рамково решение 2009/315/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г. относно организацията и съдържанието на обмена на информация, получена от регистрите за съдимост, между държавите членки (ОВ L 93, 7.4.2009 г., стр. 23).

околната среда и свързаните с тях нарушения. Държавите членки следва да могат да определят подходящия формат на тази стратегия, която би могла да отчита конституционните им традиции по отношение на разделението на властите и компетентността и да бъде секторна или част от по-широкообхватен стратегически документ. Независимо дали държавите членки предвиждат приемането на една или повече стратегии, общото им съдържание следва да обхваща цялата територия на държавата членка.

(66) За да се справят ефективно с престъпленията срещу околната среда, определени в настоящата директива, е необходимо компетентните органи в държавите членки да събират точни, последователни и съпоставими статистически данни относно тези престъпления. Поради това държавите членки следва да гарантират, че е въведена подходяща система за записване, изготвяне и предаване на съществуващите статистически данни за престъпленията, определени в настоящата директива. Тези статистически данни следва да се използват от държавите членки за целите на стратегическото и оперативното планиране на дейностите по правоприлагане, за анализиране на мащаба и тенденциите в престъпленията срещу околната среда, както и за предоставяне на информация на гражданите. Държавите членки следва да предават на Комисията съответните статистически данни относно производствата за престъпления срещу околната среда, извлечени от данни, които вече съществуват на централизирано или децентрализирано равнище в цялата държава членка. Комисията следва редовно да оценява и да публикува резултатите от оценката в доклад въз основа на предадените от държавите членки статистически данни.

(67) Статистическите данни относно престъпленията срещу околната среда, които се предават съгласно настоящата директива, следва да бъдат съпоставими между държавите членки и да се извличат въз основа на общи минимални стандарти. За да се гарантират еднакви условия за изпълнение на настоящата директива, на Комисията следва да бъдат предоставени изпълнителни правомощия за установяване на стандартния формат за предаването на статистически данни. Тези правомощия следва да бъдат упражнявани в съответствие с Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета ([16]).

(68) Стандартният формат за предаване на Комисията на статистически данни относно видовете и размера на санкциите, включително информация относно съответните категории престъпления, в съответствие с настоящата директива, следва да бъде установен в съответствие с процедурата на комитет, предвидена в настоящата директива.

(69) В съответствие с членове 1 и 2 и с член 4а, параграф 1 от Протокол № 21 относно позицията на Обединеното кралство и Ирландия по отношение на пространството на свобода, сигурност и правосъдие, приложен към ДЕС и към ДФЕС, и без да се засяга член 4 от посочения протокол, Ирландия не участва в приемането на настоящата директива и не е обвързана от нея, нито от нейното прилагане.

(70) В съответствие с членове 1 и 2 от Протокол № 22 относно позицията на Дания, приложен към ДЕС и към ДФЕС, Дания не участва в приемането на настоящата директива и не е обвързана от нея, нито от нейното прилагане.

(71) С настоящата директива се цели да бъдат изменени и разширени разпоредбите на Директива 2008/99/ЕО. Тъй като необходимите изменения са значителни по брой и по естество, от съображения за яснота Директива 2008/99/ЕО следва да бъде заменена в нейната цялост за държавите членки, обвързани от настоящата директива.

(72) Директива 2005/35/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ([17]) беше допълнена с Директива 2009/123/ЕО с разпоредби относно престъпления и санкции за изхвърляне на замърсяващи вещества от кораби. Тези престъпления и санкции следва да бъдат включени в обхвата на настоящата директива. Поради това за държавите членки, обвързани от настоящата директива, Директива 2009/123/ЕО следва да бъде заменена. Тази замяна не следва да засяга задължението на посочените държави членки по отношение на датата за транспониране на посочената директива в националното право. Съответно за държавите членки, обвързани от настоящата директива, позоваванията на разпоредбите на Директива 2005/35/ЕО, които са добавени или заменени от Директива 2009/123/ЕО, следва да се считат за позовавания на настоящата директива. Държавите членки, които не са обвързани от настоящата директива, следва да останат обвързани от Директива 2005/35/ЕО, изменена с Директива 2009/123/ЕО.

([16]) Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г. за установяване на общите правила и принципи относно реда и условията за контрол от страна на държавите членки върху упражняването на изпълнителните правомощия от страна на Комисията (ОВ L 55, 28.2.2011 г., стр. 13).

([17]) Директива 2005/35/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 септември 2005 г. относно замърсяване от кораби и налагане на санкции при нарушения (ОВ L 255, 30.9.2005 г., стр. 11).

(73) Доколкото целите на настоящата директива, а именно осигуряването на общи определения на престъпления срещу околната среда и на наличието на ефективни, възпиращи и пропорционални наказателни санкции за тежки престъпления, не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите членки, а наред с другото поради трансграничните вреди, които могат да бъдат причинени на околната среда вследствие на съответното противоправно деяние, и поради мащаба на необходимите ответни действия и последиците от тях могат да бъдат по-добре постигнати на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от ДЕС. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигане на тези цели.

(74) Задълженията съгласно настоящата директива не засягат правото на Съюза относно процесуалните права в наказателното производство и държавите членки следва да гарантират пълното спазване на процесуалните права на заподозрените лица или на обвиняемите в наказателното производство.

(75) Настоящата директива зачита основните права и съблюдава принципите, признати в частност от Хартата, включително защитата на личните данни, правото на свобода на изразяване и информация, правото на свобода на стопанската инициатива, правото на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес, презумпцията за невиновност и правото на защита, принципите на законност и пропорционалност на престъплението и наказанието, както и правото на всеки да не бъде съден или наказван два пъти за едно и също престъпление. Настоящата директива има за цел да осигури пълното спазване на тези права и принципи и следва да бъде прилагана съответно,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Член 1

Предмет

Настоящата директива установява минимални правила относно определянето на престъпленията и санкциите с цел по-ефективна защита на околната среда, както и относно мерките за предотвратяване и борба с престъпленията срещу околната среда и за ефективно прилагане на правото на Съюза в областта на околната среда.

Член 2

Определения

1. Термините, използвани в настоящата директива за целите на описанието на деянията, изброени в член 3, параграф 2, се тълкуват, когато е приложимо, в съответствие с определенията, предвидени в правото на Съюза, посочено в член 3, параграф 1, буква а).

2. За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

а) „юридическо лице“ означава всеки правен субект, който притежава такъв статут според приложимото национално право, с изключение на държавите или публичните органи, упражняващи държавновластнически правомощия, и на публичните международни организации;

б) „местообитание в защитена зона“ означава всяко местообитание на вид, за който даден район е класифициран като специална защитена зона съгласно член 4, параграф 1 или 2 от Директива 2009/147/ЕО, или всяко естествено местообитание или местообитание на вид, за който дадена територия е определена като специална защитена зона в съответствие с член 4, параграф 4 от Директива 92/43/ЕИО или за който дадена територия е включена в списъка на териториите от значение за Общността в съответствие с член 4, параграф 2 от Директива 92/43/ЕИО;

в) „екосистема“ означава динамичен комплекс от растителни, животински, гъбни и микроорганизмови съобщества и тяхната нежива околна среда, които си взаимодействат като функционална единица, и включва типове местообитания, местообитания на видове и популации на видове.

Член 3

Престъпления

1. Държавите членки гарантират, че деянията, посочени в параграфи 2 и 3 от настоящия член, когато са извършени умишлено, и деянията, посочени в параграф 4 от настоящия член, когато са извършени най-малко при груба небрежност, съставляват престъпление, когато тези деяния са противоправни.

За целите на настоящата директива деянието се счита за противоправно, когато нарушава:

а) правото на Съюза, което допринася за постигането на някоя от целите на политиката на Съюза в областта на околната среда, определени в член 191, параграф 1 ДФЕС; или

б) законови, подзаконови или административни разпоредби на държава членка или решение, взето от компетентен орган на държава членка, които привеждат в действие правото на Съюза, посочено в буква а).

Такова деяние се счита за противоправно дори когато е извършено въз основа на разрешение, издадено от компетентен орган на държава членка, ако това разрешение е получено чрез измама, корупция, изнудване или принуда, или ако въпросното разрешение е в явно нарушение на съответните материалноправни изисквания.

2. Държавите членки гарантират, че следните деяния съставляват престъпление, когато са противоправни и умишлени:

а) изпускането, емисията или влагането на количество материали или вещества, енергия или йонизиращо лъчение във въздуха, почвата или водата, което причинява или има вероятност да причини смърт или сериозни увреждания на лице или значителни вреди на качеството на въздуха, почвата или водата, или значителни вреди на екосистема, животни или растения;

б) пускането на пазара, в нарушение на забрана или на друго изискване, целящи опазването на околната среда, на продукт, чиято употреба в по-широк мащаб, и по-конкретно употребата на продукта от множество потребители, независимо от техния брой, води до изпускането, емисията или влагането на количество материали или вещества, енергия или йонизиращо лъчение във въздуха, почвата или водата, което причинява или има вероятност да причини смърт или сериозни увреждания на лице или значителни вреди на качеството на въздуха, почвата или водата, или значителни вреди на екосистема, животни или растения;

в) производството, пускането или предоставянето на пазара, износът или употребата на вещества, независимо дали самостоятелно, в смеси или в изделия, включително вграждането им в изделия, когато такова деяние причинява или има вероятност да причини смърт или сериозни увреждания на лице, значителни вреди на качеството на въздуха, почвата или водата, или значителни вреди на екосистема, животни или растения, и:

i) е ограничено съгласно дял VIII от и приложение XVII към Регламент (ЕО) № 1907/2006 на Европейския парламент и на Съвета ([18]);

ii) е забранено съгласно дял VII от Регламент (ЕО) № 1907/2006;

iii) не е в съответствие с Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета ([19]);

iv) не е в съответствие с Регламент (ЕС) № 528/2012 на Европейския парламент и на Съвета ([20]);

v) не е в съответствие с Регламент (ЕО) № 1272/2008 на Европейския парламент и на Съвета ([21]); или

([18]) Регламент (ЕО) № 1907/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 г. относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH), за създаване на Европейска агенция по химикали, за изменение на Директива 1999/45/ЕО и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 793/93 на Съвета и Регламент (ЕО) № 1488/94 на Комисията, както и на Директива 76/769/ЕИО на Съвета и директиви 91/155/ЕИО, 93/67/ЕИО, 93/105/ЕО и 2000/21/ЕО на Комисията (ОВ L 396, 30.12.2006 г., стр. 1).

([19]) Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. относно пускането на пазара на продукти за растителна защита и за отмяна на директиви 79/117/ЕИО и 91/414/ЕИО на Съвета (ОВ L 309, 24.11.2009 г., стр. 1).

([20]) Регламент (ЕС) № 528/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 г. относно предоставянето на пазара и употребата на биоциди (ОВ L 167, 27.6.2012 г., стр. 1).

([21]) Регламент (ЕО) № 1272/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 г. относно класифицирането, етикетирането и опаковането на вещества и смеси, за изменение и за отмяна на директиви 67/548/ЕИО и 1999/45/ЕО и за изменение на Регламент (ЕО) № 1907/2006 (ОВ L 353, 31.12.2008 г., стр. 1).

vi) е забранено съгласно приложение I към Регламент (ЕС) 2019/1021 на Европейския парламент и на Съвета ([22]);

г) производството, употребата, съхранението, вносът или износът на живак, живачни съединения, смеси на живака и продукти с добавен живак, когато такова деяние не е в съответствие с изискванията, предвидени в Регламент (ЕС) 2017/852 на Европейския парламент и на Съвета ([23]), и причинява или има вероятност да причини смърт или сериозни увреждания на лице, значителни вреди на качеството на въздуха, почвата или водата, или значителни вреди на екосистема, животни или растения;

д) изпълнението на проекти по смисъла на член 1, параграф 2, буква а), както е посочено в член 4, параграфи 1 и 2 от Директива 2011/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ([24]), когато деянието се извършва без разрешение за осъществяване и причинява или има вероятност да причини значителни вреди на качеството на въздуха или на почвата, или на качеството или състоянието на водите, или значителни вреди на екосистема, животни или растения;

е) събирането, превозването или третирането на отпадъци, надзорът над тези дейности, както и следексплоатационните грижи за депата, включително действията, предприети в качеството на търговец или брокер, когато такова деяние:

i) се отнася до опасни отпадъци съгласно определението в член 3, параграф 2 от Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ([25]) и се отнася до количества такива отпадъци, които не са незначителни; или

ii) се отнася до отпадъци, различни от посочените в точка i), и причинява или има вероятност да причини смърт или сериозни увреждания на лице или значителни вреди на качеството на въздуха, почвата или водата, или значителни вреди на екосистема, животни или растения;

ж) превозът на отпадъци по смисъла на член 2, точка 26 от Регламент (ЕС) 2024/1157 на Европейския парламент и на Съвета ([26]), когато такова деяние се отнася до количества, които не са незначителни, независимо дали се извършва с един или с няколко превоза, които изглеждат свързани;

з) рециклирането на кораби, което попада в обхвата на Регламент (ЕС) № 1257/2013, когато такова деяние не отговаря на изискванията на член 6, параграф 2, буква а) от посочения регламент;

и) изхвърлянето на замърсяващи вещества от кораби, попадащи в обхвата на член 3 от Директива 2005/35/ЕО в което и да било от пространствата, посочени в член 3, параграф 1 от посочената директива, освен когато такова изхвърляне на замърсяващи вещества от кораби отговоря на условията за изключение, предвидени в член 5 от посочената директива, което причинява или има вероятност да причини влошаване на качеството на водата или вреди на морската среда;

([22]) Регламент (ЕС) 2019/1021 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 г. относно устойчивите органични замърсители (ОВ L 169, 25.6.2019 г., стр. 45).

([23]) Регламент (ЕС) 2017/852 на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2017 г. относно живака и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1102/2008 (ОВ L 137, 24.5.2017 г., стр. 1).

([24]) Директива 2011/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда (ОВ L 26, 28.1.2012 г., стр. 1).

([25]) Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно отпадъците и за отмяна на определени директиви (ОВ L 312, 22.11.2008 г., стр. 3).

([26]) Регламент (ЕС) 2024/1157 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 г. относно превозите на отпадъци и за изменение на регламенти (ЕС) № 1257/2013 и (ЕС) 2020/1056 и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1013/2006 (ОВ L, 2024/1157, 30.4.2024 г., ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1157/oj).

й) експлоатацията или затварянето на инсталация, в която се извършва опасна дейност или в която се съхраняват или използват опасни вещества или смеси, когато такова деяние и такава опасна дейност, вещества или смеси попадат в обхвата на Директива 2012/18/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ([27]) или на Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ([28]), и деянието причинява или има вероятност да причини смърт или сериозни увреждания на лице или значителни вреди на качеството на въздуха, почвата или водата, или значителни вреди на екосистема, животни или растения;

к) изграждането, експлоатацията и демонтирането на инсталация, когато такова деяние и такава инсталация попадат в обхвата на Директива 2013/30/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ([29]) и деянието причинява или има вероятност да причини смърт или сериозни увреждания на лице или значителни вреди на качеството на въздуха, почвата или водата, или значителни вреди на екосистема, животни или растения;

л) изработването, производството, преработката, манипулирането, използването, държането, съхранението, транспортирането, вносът, износът или обезвреждането на радиоактивни материали или радиоактивни вещества, когато такова деяние и такива материали или вещества попадат в обхвата на директиви 2013/59/Евратом ([30]), 2014/87/Евратом ([31]) или 2013/51/Евратом ([32]) на Съвета и такова деяние причинява или има вероятност да причини смърт или сериозни увреждания на лице или значителни вреди на качеството на въздуха, почвата или водата, или значителни вреди на екосистема, животни или растения;

м) извличането на повърхностни или подземни води по смисъла на Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ([33]), когато такова деяние причинява или има вероятност да причини значителни вреди на екологичното състояние или на екологичния потенциал на повърхностните водни обекти или на количественото състояние на подземните водни обекти;

н) убиването, унищожаването, придобиването, притежанието, продажбата или предлагането за продажба на екземпляр или екземпляри от видовете от дивата флора или фауна, изброени в приложение IV или в приложение V, когато видовете в това приложение са обект на същите мерки като приетите за видовете в приложение IV към Директива 92/43/ЕИО на Съвета ([34]), и на екземпляр или екземпляри от видовете, посочени в член 1 от Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ([35]), освен когато такова деяние се отнася до незначителни количества от тези екземпляри;

о) търговията с екземпляр или екземпляри, или с части или продукти от тях, от видовете от дивата флора или фауна, изброени в приложения А и Б към Регламент (ЕО) № 338/97 на Съвета ([36]), и вносът на екземпляр или екземпляри от такива видове, изброени в приложение В към посочения регламент, или на части или продукти от тях, освен когато такова деяние се отнася до незначителни количества от тези екземпляри;

([27]) Директива 2012/18/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно контрола на опасностите от големи аварии, които включват опасни вещества, за изменение и последваща отмяна на Директива 96/82/ЕО на Съвета, текст от значение за ЕИП (ОВ L 197, 24.7.2012 г., стр. 1).

([28]) Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. относно емисиите от промишлеността (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването) (ОВ L 334, 17.12.2010 г., стр. 17).

([29]) Директива 2013/30/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 12 юни 2013 г. относно безопасността на свързаните с нефт и газ дейности в крайбрежни води и за изменение на Директива 2004/35/ЕО (ОВ L 178, 28.6.2013 г., стр. 66).

([30]) Директива 2013/59/Евратом на Съвета от 5 декември 2013 г. за определяне на основни норми на безопасност за защита срещу опасностите, произтичащи от излагане на йонизиращо лъчение и за отмяна на директиви 89/618/Евратом, 90/641/Евратом, 96/29/Евратом, 97/43/Евратом и 2003/122/Евратом (ОВ L 13, 17.1.2014 г., стр. 1).

([31]) Директива 2014/87/Евратом на Съвета от 8 юли 2014 г. за изменение на Директива 2009/71/Евратом за установяване на общностна рамка за ядрената безопасност на ядрените инсталации (ОВ L 219, 25.7.2014 г., стр. 42).

([32]) Директива 2013/51/Евратом на Съвета от 22 октомври 2013 г. за определяне на изисквания за защита на здравето на населението по отношение на радиоактивни вещества във водата, предназначена за консумация от човека (ОВ L 296, 7.11.2013 г., стр. 12).

([33]) Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите (ОВ L 327, 22.12.2000 г., стр. 1).

([34]) Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (ОВ L 206, 22.7.1992 г., стр. 7).

([35]) Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 г. относно опазването на дивите птици (ОВ L 20, 26.1.2010 г., стр. 7).

([36]) Регламент (ЕО) № 338/97 на Съвета от 9 декември 1996 г. относно защитата на видовете от дивата флора и фауна чрез регулиране на търговията с тях (ОВ L 61, 3.3.1997 г., стр. 1).

п) пускането или предоставянето на пазара на Съюза или износът от пазара на Съюза на съответни стоки или съответни продукти в нарушение на забраната, установена в член 3 от Регламент (ЕС) 2023/1115, освен когато такова деяние се отнася до незначителни количества;

р) всяко деяние, което причинява влошаване на състоянието на местообитание в рамките на защитена територия или обезпокояване на животинските видове, изброени в приложение II, буква а) към Директива 92/43/ЕИО, в рамките на защитена територия по смисъла на член 6, параграф 2 от посочената директива, когато това влошаване или обезпокояване е значително;

с) внасянето на територията на Съюза, пускането на пазара, съхранението, развъждането, транспортирането, използването, размяната, допускането на възпроизвеждането, отглеждането или култивирането, освобождаването в околната среда или разпространението на инвазивни чужди видове, които засягат Съюза, когато такова деяние е в нарушение на:

i) ограниченията, предвидени в член 7, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 1143/2014 на Европейския парламент и на Съвета ([37]), и причинява или има вероятност да причини смърт или сериозни увреждания на лице или значителни вреди на качеството на въздуха, почвата или водата, или значителни вреди на екосистема, животни или растения; или

ii) условие на разрешително, издадено съгласно член 8 от Регламент (ЕС) № 1143/2014, или на разрешение, предоставено съгласно член 9 от същия регламент, и причинява или има вероятност да причини смърт или сериозни увреждания на лице или значителни вреди на качеството на въздуха, почвата или водата, или значителни вреди на екосистема, животни или растения;

т) производството, пускането на пазара, вносът, износът, употребата или освобождаването на вещества, които нарушават озоновия слой, самостоятелно или като смеси, както е посочено в член 2, буква а) от Регламент (ЕС) 2024/590 на Европейския парламент и на Съвета ([38]), или производството, пускането на пазара, вносът, износът или употребата на продукти и оборудване, и на техни части, съдържащи вещества, които нарушават озоновия слой, или функционирането на които зависи от такива вещества, както е посочено в член 2, буква б) от посочения регламент;

у) производството, пускането на пазара, вносът, износът, употребата или освобождаването на флуорсъдържащи парникови газове, самостоятелно или като смеси, както е посочено в член 2, буква а) от Регламент (ЕС) 2024/573 на Европейския парламент и на Съвета ([39]) или производството, пускането на пазара, вносът, износът или употребата на продукти и оборудване, и на техни части, които съдържат флуорсъдържащи парникови газове или функционирането на които зависи от такива газове, както е посочено в член 2, буква б) от посочения регламент, или пускането в експлоатация на такива продукти и оборудване.

3. Държавите членки гарантират, че престъпленията, свързани с деяние, посочено в параграф 2, съставляват квалифицирани престъпления, ако деянието причинява:

а) унищожаване или повсеместни и значителни вреди, които са необратими или дълготрайни, на екосистема със значителен размер или със значителна екологична стойност, или на местообитание в рамките на защитена територия, или

б) повсеместни и значителни вреди, които са необратими или дълготрайни, на качеството на въздуха, почвата или водата.

4. Държавите членки гарантират, че деянията, посочени в параграф 2, букви а) — г), букви е) и ж), букви и) — р), буква с), точка ii), и букви т) и у), съставляват престъпления, когато деянието е противоправно и е извършено най-малко при груба небрежност.

([37]) Регламент (ЕС) № 1143/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2014 г. относно предотвратяването и управлението на въвеждането и разпространението на инвазивни чужди видове (ОВ L 317, 4.11.2014 г., стр. 35).

([38]) Регламент (ЕС) 2024/590 на Европейския парламент и на Съвета от 7 февруари 2024 г. относно веществата, които нарушават озоновия слой, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1005/2009 (ОВ L, 2024/590, 20.2.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/590/oj).

([39]) Регламент (ЕС) 2024/573 на Европейския парламент и на Съвета от 7 февруари 2024 г. относно флуорсъдържащите парникови газове, за изменение на Директива (ЕС) 2019/1937 и за отмяна на Регламент (ЕС) № 517/2014 (ОВ L, 2024/573, 20.2.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/573/oj).

5. В допълнение към престъпленията, свързани с деяние, посочено в параграф 2, държавите членки могат, в съответствие с националното си законодателство, да предвидят допълнителни престъпления с цел опазване на околната среда.

6. Държавите членки гарантират, че при преценката дали вредата или вероятната вреда е значителна, по отношение на деяние, посочено в параграф 2, букви а)—д), буква е), точка ii), букви й)—м) и буква с), се вземат под внимание, когато е относимо, един или няколко от следните елементи:

а) изходното състояние на засегнатата околна среда;

б) дали вредата е дълготрайна, средносрочна или краткосрочна;

в) размера на вредата;

г) обратимостта на вредата.

7. Държавите членки гарантират, че при преценката дали деяние, посочено в параграф 2, букви а)—д), буква е), точка ii), букви и)—м) и буква с) е вероятно да причини вреди на качеството на въздуха или почвата или на качеството или състоянието на водите, или на екосистема, животните или растенията, се вземат под внимание, когато е относимо, един или няколко от следните елементи:

а) деянието се отнася до дейност, която се счита за рискова или опасна за околната среда или човешкото здраве, и изисква разрешение, което не е получено или спазено;

б) доколко е превишен регулаторен праг, стойност или друг задължителен параметър, предвиден в правото на Съюза или в националното право, посочено в параграф 1, втора алинея, букви а) и б), букви а) и б) или в издадено разрешение за съответната дейност;

в) дали материалът или веществото са класифицирани като опасни, рискови или са посочени по друг начин за вредни за околната среда или човешкото здраве.

8. Държавите членки гарантират, че при преценката дали количеството е незначително или не е незначително за целите на параграф 2, буква е), точка i), и букви ж), н), о) и п) се вземат под внимание, когато е относимо, един или няколко от следните елементи:

а) броят на екземплярите, засегнати от деянието;

б) степента на превишаване на регулаторен праг, стойност или друг задължителен параметър, предвиден в правото на Съюза или националното право, посочено в параграф 1, втора алинея, букви а) и б);

в) природозащитният статус на съответните видове фауна или флора;

г) разходите за възстановяването на околната среда, когато е възможно да се направи оценка на тези разходи.

Член 4

Подбудителство, помагачество и опит за извършване на престъпление

1. Държавите членки гарантират, че подбудителството и помагачеството за извършването на престъпление, попадащо в обхвата на член 3, параграфи 2 и 3, се наказват като престъпление.

2. Държавите членки гарантират, че опитът за извършване на престъпление, попадащо в обхвата на член 3, параграф 2, букви а)—г), букви е) и ж), букви и)—м) и букви о), п), с), т) и у), се наказва като престъпление.

Член 5

Санкции за физически лица

1. Държавите членки вземат необходимите мерки, за да гарантират, че престъпленията, посочени в членове 3 и 4, се наказват с ефективни, пропорционални и възпиращи наказателноправни санкции.

2. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че:

а) престъпленията, попадащи в обхвата на член 3, параграф 2, букви а) — г) и букви е), й), к), л) и с), се наказват с максимален срок на лишаване от свобода не по-малко от десет години, ако причинят смъртта на лице;

б) престъпленията, попадащи в обхвата на член 3, параграф 3, се наказват с максимален срок на лишаване от свобода не по-малко от осем години;

в) престъпленията, попадащи в обхвата на член 3, параграф 4, когато посоченият параграф се отнася до член 3, параграф 2, букви а) — г) и букви е), й), к) и л), се наказват с максимален срок на лишаване от свобода не по-малко от пет години, ако причинят смъртта на лице;

г) престъпленията, попадащи в обхвата на член 3, параграф 2, букви а) — л) и букви п), т) и у), се наказват с максимален срок на лишаване от свобода не по-малко от пет години;

д) престъпленията, попадащи в обхвата на член 3, параграф 2, букви м), н), о), р) и с), се наказват с максимален срок на лишаване от свобода не по-малко от три години.

3. Държавите членки вземат необходимите мерки, за да гарантират, че на физическите лица, които са извършили престъпленията, посочени в членове 3 и 4, може да се налагат акцесорни наказателноправни или различни от наказателноправните санкции или мерки, които могат да включват следното:

а) задължение за:

i) възстановяване на околната среда в рамките на определен срок, ако вредата е обратима, или

ii) плащане на обезщетение за увреждането на околната среда, ако вредата е необратима или извършителят не е в състояние да извърши такова възстановяване;

б) глоби, които са пропорционални на тежестта на деянието и на индивидуалните, финансовите и други обстоятелства на съответното физическо лице и които, ако е относимо, са определени като се отчитат надлежно значимостта и продължителността на вредата, причинена на околната среда, и финансовите облаги от престъплението;

в) лишаване от достъп до публично финансиране, включително до процедури за възлагане на обществени поръчки, предоставяне на безвъзмездни средства, отдаване на концесии и предоставяне на лицензи;

г) недопускане заемането в рамките на юридическо лице на ръководна длъжност от същия вид като послужилата за извършване на престъплението;

д) отнемане на разрешителни или разрешения за извършване на дейностите, довели до съответното престъпление;

е) временни забрани за кандидатиране за публична длъжност;

ж) когато е налице обществен интерес, въз основа на преценка за всеки отделен случай, публикуване на целия съдебен акт, отнасящ се до извършеното престъпление и наложените санкции или мерки, или на част от него, което може да включва личните данни на осъдените лица само в надлежно обосновани изключителни случаи.

Член 6

Отговорност на юридическите лица

1. Държавите членки гарантират, че юридическите лица могат да бъдат подведени под отговорност за престъпленията, посочени в членове 3 и 4, когато тези престъпления са извършени в полза на юридическото лице от лице, заемащо ръководна длъжност в съответното юридическо лице, и което действа самостоятелно или като член на орган на юридическото лице, въз основа на:

а) пълномощие да представлява юридическото лице,

б) пълномощие да взема решения от името на юридическото лице, или

в) пълномощие да упражнява контрол в рамките на юридическото лице.

2. Държавите членки вземат необходимите мерки, за да гарантират, че юридическите лица могат да бъдат подведени под отговорност, когато липсата на надзор или контрол от страна на лице, посочено в параграф 1, е направила възможно извършването на престъпление, посочено в членове 3 и 4, в полза на това юридическо лице от негово подчинено лице.

3. Отговорността на юридическите лица по параграфи 1 и 2 от настоящия член не изключва възможността за образуване на наказателно производство срещу физическите лица, които са извършители, подбудители или помагачи във връзка с престъпленията, посочени в членове 3 и 4.

Член 7

Санкции за юридически лица

1. Държавите членки вземат необходимите мерки, за да гарантират, че юридическо лице, подведено под отговорност съгласно член 6, параграф 1 или 2, се наказва с ефективни, пропорционални и възпиращи наказателноправни или различни от наказателноправните санкции или мерки.

2. Държавите членки вземат необходимите мерки, за да гарантират, че санкциите или мерките за юридически лица, подведени под отговорност съгласно член 6, параграф 1 или 2 за престъпленията, посочени в членове 3 и 4, включват наказателноправни и различни от наказателноправните глоби и че могат да включват други наказателноправни или различни от наказателноправните санкции или мерки, например:

а) задължение за:

i) възстановяване на околната среда в определен срок, ако вредата е обратима, или

ii) плащане на обезщетение за увреждането на околната среда, ако вредата е необратима или извършителят не е в състояние да извърши такова възстановяване;

б) лишаване от право на получаване на обществено подпомагане или помощи;

в) лишаване от достъп до публично финансиране, включително до процедури за възлагане на обществени поръчки, предоставяне на безвъзмездни средства, отдаване на концесии и предоставяне на лицензи;

г) временно или окончателно лишаване от право на упражняване на стопанска дейност;

д) отнемане на разрешителни и разрешения за извършване на дейностите, които са довели до съответното престъпление;

е) поставяне под съдебен надзор;

ж) съдебна ликвидация;

з) затваряне на структури, послужили за извършване на престъплението;

и) задължение за създаване на схеми за комплексна проверка за подобряване на спазването на стандартите в областта на околната среда;

й) когато е налице обществен интерес, публикуване на целия съдебен акт, отнасящ се до извършеното престъпление и наложените санкции или мерки, или на част от него, без да се засягат правилата относно правото на неприкосновеност на личния живот и защитата на личните данни.

3. Държавите членки вземат необходимите мерки, за да гарантират, че най-малко за юридическите лица, подведени под отговорност съгласно член 6, параграф 1, престъпленията, попадащи в обхвата на член 3, параграф 2, се наказват с наказателноправни или различни от наказателноправните глоби, чийто размер е пропорционален на тежестта на деянието и на индивидуалните, финансовите и други обстоятелства на съответното юридическо лице. Държавите членки вземат необходимите мерки, за да гарантират, че максималният размер на тези глоби е не по-малък от:

а) за престъпленията, попадащи в обхвата на член 3, параграф 2, букви а) — л) и букви п), т) и у):

i) 5 % от общия оборот в световен мащаб на юридическото лице за финансовата година, предхождаща годината, в която е било извършено престъплението, или за финансовата година, предхождаща годината, в която е постановено решението за налагане на глобата, или

ii) сума, съответстваща на 40 000 000 EUR;

б) за престъпленията, попадащи в обхвата на член 3, параграф 2, букви м), н), о), р) и с):

i) 3 % от общия оборот в световен мащаб на юридическото лице за финансовата година, предхождаща годината, в която е било извършено престъплението, или за финансовата година, предхождаща годината, в която е постановено решението за налагане на глобата, или

ii) сума, съответстваща на 24 000 000 EUR.

Държавите членки могат да установят правила за случаите, в които не е възможно размерът на глобата да бъде определен въз основа на общия оборот в световен мащаб на юридическото лице за финансовата година, предхождаща годината, в която е било извършено престъплението, или за финансовата година, предхождаща годината, в която е постановено решението за налагане на глобата.

4. Държавите членки вземат необходимите мерки, за да гарантират, че юридическите лица, подведени под отговорност съгласно член 6 за престъпленията, попадащи в обхвата на член 3, параграф 3, се наказват с по-строги наказателноправни или различни от наказателноправните санкции или мерки в сравнение с приложимите за престъпленията, попадащи в обхвата на член 3, параграф 2.

Член 8

Отегчаващи обстоятелства

Доколкото посочените по-долу обстоятелства не са част от елементите от състава на престъпленията, посочени в член 3, държавите членки вземат необходимите мерки, за да гарантират, че във връзка със съответните престъпления, посочени в членове 3 и 4, едно или повече от следните обстоятелства могат, в съответствие с националното право, да се считат за отегчаващи обстоятелства:

а) престъплението е причинило унищожаването или необратими или дълготрайни значителни вреди на дадена екосистема;

б) престъплението е извършено в рамките на престъпна организация по смисъла на Рамково решение 2008/841/ПВР на Съвета ([40]);

в) престъплението е включвало използването от страна на извършителя на неистински или преправени документи;

г) престъплението е извършено от длъжностно лице при изпълнението на функциите му;

д) извършителят вече е бил осъждан с окончателна присъда за престъпления от същия характер като престъпленията, посочени в член 3 или член 4;

е) престъплението е донесло или се е очаквало да донесе значителни финансови облаги или е довело до избягване на значителни разходи, пряко или косвено, доколкото такива облаги или разходи могат да бъдат определени;

ж) извършителят е унищожил доказателства или е сплашвал свидетели или жалбоподатели;

([40]) Рамково решение 2008/841/ПВР на Съвета от 24 октомври 2008 г. относно борбата с организираната престъпност (ОВ L 300, 11.11.2008 г., стр. 42).

з) престъплението е извършено в район, който е класифициран като специална защитена зона съгласно член 4, параграф 1 или 2 от Директива 2009/147/ЕО, или в територия, която е определена като специална защитена зона в съответствие с член 4, параграф 4 от Директива 92/43/ЕИО, или територия, която е включена в списъка на териториите от значение за Общността в съответствие с член 4, параграф 2 от Директива 92/43/ЕИО.

Отегчаващото обстоятелство, посочено в буква а) от настоящия член, не се прилага за престъпленията, попадащи в обхвата на член 3, параграф 3.

Член 9

Смекчаващи обстоятелства

Държавите членки вземат необходимите мерки, за да гарантират, че по отношение на съответните престъпления, посочени в членове 3 и 4, едно или повече от следните обстоятелства могат, в съответствие с националното право, да се считат за смекчаващи обстоятелства:

а) извършителят възстановява околната среда в предишното ѝ състояние, когато това възстановяване не е задължение по Директива 2004/35/ЕО, или, преди започването на наказателно разследване, предприема мерки за свеждане до минимум на въздействието на вредата и степента на увреждане или отстранява вредата;

б) извършителят предоставя на административните или съдебните органи информация, която те не биха могли да получат по друг начин, и която им помага:

i) да установят самоличността или да привлекат към наказателна отговорност други извършители;

ii) да открият доказателства.

Член 10

Обезпечаване и конфискация

Държавите членки вземат необходимите мерки за осигуряване на възможност за проследяването, установяването, обезпечаването и конфискацията на средствата и облагите от извършването на престъпленията, посочени в членове 3 и 4.

Държавите членки, обвързани от Директива 2014/42/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ([41]), вземат мерките, посочени в първа алинея, в съответствие с посочената директива.

Член 11

Погасителна давност

1. Държавите членки вземат необходимите мерки, за да предвидят давностен срок, който позволява извършването на разследване, наказателно преследване, съдебно производство и постановяване на присъда за престъпленията, посочени в членове 3 и 4, достатъчно време след извършването на престъпленията, за да се противодейства ефективно на тези престъпления.

Държавите членки вземат необходимите мерки, за да предвидят давностен срок, който позволява изпълнението на наказанията, наложени с окончателна присъда за престъпленията по член 3 или 4, или достатъчен срок след тази присъда.

2. Давностният срок по параграф 1, първа алинея е със следната продължителност:

а) най-малко десет години от извършването на престъпление, наказуемо с лишаване от свобода за максимален срок от поне десет години;

б) най-малко пет години от извършването на престъпление, наказуемо с лишаване от свобода за максимален срок от поне пет години;

([41]) Директива 2014/42/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 3 април 2014 г. за обезпечаване и конфискация на средства и облаги от престъпна дейност в Европейския съюз (ОВ L 127, 29.4.2014 г., стр. 39).

в) най-малко три години от извършването на престъпление, наказуемо с лишаване от свобода за максимален срок от поне три години.

3. Давностният срок по параграф 1, втора алинея е със следната продължителност:

а) най-малко десет години от датата, на която е постановена окончателната присъда, в следните случаи:

i) наказание лишаване от свобода за повече от пет години или, като алтернатива

ii) наказание лишаване от свобода за престъпление, наказуемо с лишаване от свобода за максимален срок от поне десет години;

б) най-малко пет години от датата, на която е постановена окончателната присъда, в следните случаи:

i) наказание лишаване от свобода за повече от една година или, като алтернатива

ii) наказание лишаване от свобода за престъпление, наказуемо с лишаване от свобода за максимален срок от поне пет години; и

в) най-малко три години от датата, на която е постановена окончателната присъда, в следните случаи:

i) наказание лишаване от свобода до една година или, като алтернатива

ii) наказание лишаване от свобода за престъпление, наказуемо с лишаване от свобода за максимален срок от поне три години.

4. Чрез дерогация от параграфи 2 и 3 държавите членки могат да предвидят давностен срок, който е по-кратък от десет години, но не по-кратък от пет години, при условие че този срок може да бъде прекъснат или спрян при наличие на определени действия.

Член 12

Компетентност

1. Всяка държава членка взема необходимите мерки за установяване на своята компетентност по отношение на престъпленията, посочени в членове 3 и 4, когато:

а) престъплението е извършено изцяло или отчасти на нейна територия;

б) престъплението е извършено на борда на кораб или на въздухоплавателно средство, регистрирани в съответната държава членка или плаващи под нейното знаме;

в) вредата, която е един от елементите от състава на престъплението, е настъпила на нейна територия, или

г) извършителят е неин гражданин.

2. Държава членка уведомява Комисията, когато реши да разшири компетентността си по отношение на едно или повече от престъпленията, посочени в членове 3 и 4, които са извършени извън нейната територия, когато:

а) извършителят обичайно пребивава на нейна територия;

б) престъплението е извършено в полза на юридическо лице, установено на нейна територия;

в) престъплението е извършено срещу неин гражданин или срещу лице, чието обичайно местопребиваване е на нейна територия, или

г) престъплението е създало сериозен риск за околната среда на нейната територия.

Когато престъпление, посочено в членове 3 и 4, попада в компетентността на повече от една държава членка, тези държави членки си сътрудничат, за да определят в коя държава членка трябва да се проведе наказателното производство. Въпросът се отнася до Евроюст, когато това е уместно, в съответствие с член 12, параграф 2 от Рамково решение 2009/948/ПВР ([42]) на Съвета.

3. В случаите, посочени в параграф 1, букви в) и г), държавите членки вземат необходимите мерки, за да гарантират, че упражняването на тяхната компетентност не е подчинено на условието наказателното преследване да може да бъде образувано единствено вследствие на съобщаване от страна на държавата, в която е извършено престъплението.

Член 13

Способи за разследване

Държавите членки вземат необходимите мерки, за да гарантират, че са налични ефективни и пропорционални способи за разследване или наказателно преследване на престъпленията, посочени в членове 3 и 4. Когато това е уместно, тези способи включват специални способи за разследване, като използваните в борбата с организираната престъпност или при други тежки престъпления.

Член 14

Защита на лицата, които подават сигнали за престъпления срещу околната среда или подпомагат разследването им

Без да се засяга Директива (ЕС) 2019/1937, държавите членки вземат необходимите мерки, за да гарантират, че всички лица, които подават сигнали за престъпления, посочени в член 3 и 4 от настоящата директива, предоставят доказателства или по друг начин сътрудничат на компетентните органи, имат достъп до мерки за подкрепа и помощ в контекста на наказателното производство, в съответствие с националното право.

Член 15

Публикуване на информация в обществен интерес и достъп на заинтересованата общественост до правосъдие

Държавите членки гарантират, че лицата, които са засегнати или за които има вероятност да бъдат засегнати от престъпленията, посочени в членове 3 и 4 от настоящата директива, и лицата, които имат достатъчен интерес или които твърдят, че е нарушено право, както и неправителствените организации, които насърчават защитата на околната среда и които отговарят на изискванията съгласно националното право, имат съответни процесуални права в производствата по тези престъпления, когато такива процесуални права за представителите на заинтересованата общественост съществуват в държавата членка в производства по други престъпления, например в качеството на граждански ищец. В тези случаи в съответствие с националното си законодателство държавите членки гарантират също така, че на заинтересованата общественост се предоставя информацията за хода на производството, когато това се прави при производства по други престъпления.

Член 16

Предотвратяване

Държавите членки вземат подходящи мерки, като информационни кампании, кампании за повишаване на осведомеността, насочени към съответните заинтересовани лица от публичния и частния сектор, както и изследователски и образователни програми, чиято цел е да намалят престъпленията срещу околната среда и риска от престъпления срещу околната среда. Когато е подходящо, държавите членки предприемат действията в сътрудничество с такива заинтересовани лица.

Член 17

Ресурси

Държавите членки гарантират, че националните органи, които разкриват, разследват, извършват наказателно преследване или постановяват присъди за престъпления срещу околната среда, разполагат с достатъчен на брой квалифициран персонал и с достатъчно финансови, технически и технологични ресурси за ефективното изпълнение на техните функции, свързани с изпълнението на настоящата директива. Държавите членки, като вземат предвид конституционните традиции и структурата на правните си системи, както и други национални обстоятелства, правят оценка на необходимостта от повишаване на степента на специализация на посочените органи в областта на наказателното право в областта на околната среда, в съответствие с националното право.

([42]) Рамково решение 2009/948/ПВР на Съвета от 30 ноември 2009 г. относно предотвратяване и уреждане на спорове за упражняване на компетентност при наказателни производства (ОВ L 328, 15.12.2009 г., стр. 42).

Член 18

Обучение

Без да се засягат независимостта на съдебната власт и различията в организацията на съдебната власт в Съюза, държавите членки вземат необходимите мерки, за да гарантират предоставянето на специализирано редовно обучение на съдиите, прокурорите, полицейските и съдебните служители и на персонала на компетентните органи, участващ в наказателните производства и разследванията във връзка с целите на настоящата директива, което съответства на функциите на тези съдии, прокурори, полицейски и съдебни служители и персонал на компетентните органи.

Член 19

Координация и сътрудничество между компетентните органи в рамките на държава членка

Държавите членки вземат необходимите мерки, за да установят подходящи механизми за координация и сътрудничество на стратегическо и оперативно равнище между всички свои компетентни органи, участващи в предотвратяването и борбата с престъпленията срещу околната среда. Тези механизми са насочени най-малко към:

а) гарантиране на общи приоритети и общо разбиране на взаимоотношението между наказателното и административното правоприлагане;

б) обмен на информация за стратегически и оперативни цели в границите, определени в приложимото право на Съюза и национално право;

в) консултации по отделни разследвания в границите, определени в приложимото право на Съюза и национално право;

г) обмен на най-добри практики;

д) предоставяне на съдействие за европейските мрежи на практикуващи специалисти, които работят по въпроси, имащи отношение към борбата с престъпленията срещу околната среда и свързаните с тях нарушения.

Механизмите, посочени в първа алинея, може да бъдат под формата на специализирани координационни органи, меморандуми за разбирателство между компетентни органи, национални мрежи за правоприлагане и съвместни обучителни дейности.

Член 20

Сътрудничество между държавите членки и Комисията и органи, служби или агенции на Съюза

Когато има подозрения, че престъпленията срещу околната среда са с трансграничен характер, компетентните органи на засегнатите държави членки разглеждат необходимостта от препращане на информацията, свързана с тези престъпления, на съответните компетентни органи.

Без да се засягат правилата относно трансграничното сътрудничество и правната взаимопомощ по наказателноправни въпроси, държавите членки, Евроюст, Европол, Европейската прокуратура, Европейската служба за борба с измамите и Комисията си сътрудничат, в рамките на съответната си компетентност, в борбата срещу престъпленията, посочени в членове 3 и 4. За тази цел Евроюст предоставя, доколкото е подходящо, необходимата техническа и оперативна помощ на компетентните национални органи, за да се улесни координирането на техните разследвания. Комисията може, когато е подходящо, да предоставя помощ.

Член 21

Национална стратегия

1. Държавите членки изготвят и публикуват национална стратегия за борба с престъпленията срещу околната среда до 21 май 2027 г.

Държавите членки вземат мерки за прилагането на своята национална стратегия без ненужно забавяне. В националната стратегия се предвижда най-малко следното:

а) целите и приоритетите на националната политика в областта на престъпленията срещу околната среда, включително трансграничните престъпления, и механизмите за редовна оценка на това дали те се постигат;

б) ролите и отговорностите на всички компетентни органи, участващи в борбата с престъпленията срещу околната среда, включително по отношение на координацията и сътрудничеството между националните компетентни органи, както и с компетентните органи на Съюза, и по отношение на предоставяне на съдействие за европейските мрежи, които работят по въпроси, имащи пряко отношение към борбата с тези престъпления, включително трансграничните престъпления;

в) начините за подкрепа на специализацията на работещите в областта на правоприлагането, оценка на ресурсите, разпределени за борбата с престъпленията срещу околната среда, и оценка на бъдещите потребности в това отношение.

2. Държавите членки гарантират, че националната им стратегия се преразглежда и актуализира на редовни интервали от не повече от пет години въз основа на подход, основан на анализ на риска, за да се вземат предвид съответното развитие и тенденции и свързаните с тях заплахи относно престъпленията срещу околната среда.

Член 22

Статистически данни

1. Държавите членки осигуряват въвеждането на система за записване, изготвяне и предоставяне на анонимизирани статистически данни относно етапите на подаване на сигнал, разследване и съдебно преследване във връзка с престъпленията, посочени в членове 3 и 4, за да наблюдават ефективността на своите мерки за борба с престъпленията срещу околната среда.

2. Статистическите данни, посочени в параграф 1, включват най-малко съществуващи данни относно:

а) броя престъпления, които са регистрирани от държавите членки, и броя престъпления, за които е постановена присъда в държавите членки;

б) броя прекратени съдебни дела, включително поради изтичане на давностния срок за съответното престъпление;

в) броя физически лица, които:

i) са обект на наказателно преследване,

ii) са осъдени;

г) броя юридически лица, които:

i) са обект на наказателно преследване,

ii) са осъдени или на които е наложена глоба;

д) видовете и размера на наложените санкции.

3. Държавите членки гарантират, че поне на всеки три години се публикува консолидиран преглед на статистическите им данни.

4. Държавите членки предават ежегодно на Комисията посочените в параграф 2 от настоящия член статистически данни в стандартния формат, посочен в член 23.

5. Поне на всеки три години Комисията публикува доклад въз основа на статистическите данни, предадени от държавите членки. Докладът се публикува за пръв път три години след определянето на стандартния формат, посочен в член 23.

Член 23

Изпълнителни правомощия

1. До 21 май 2027 г. Комисията определя чрез актове за изпълнение стандартен, леснодостъпен и съпоставим формат за предаването на статистическите данни, посочено в член 22, параграф 4. Тези актове за изпълнение се приемат в съответствие с процедурата по разглеждане, посочена в член 24, параграф 2.

2. Стандартният формат за предаването на статистически данни съдържа следните елементи:

а) класификация на престъпленията срещу околната среда;

б) бройни единици;

в) формат на докладване.

Осигурява се общо разбиране относно елементите, посочени в първа алинея.

Член 24

Процедура на комитет

1. Комисията се подпомага от комитет. Този комитет е комитет по смисъла на Регламент (ЕС) № 182/2011.

2. При позоваване на настоящия параграф се прилага член 5 от Регламент (ЕС) № 182/2011.

3. Когато комитетът не даде становище, Комисията не приема проекта на акт за изпълнение и се прилага член 5, параграф 4, трета алинея от Регламент (ЕС) № 182/2011.

Член 25

Оценка, докладване и преглед

1. До 21 май 2028 г. Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета доклад с оценка на степента, в която държавите членки са взели необходимите мерки, за да се съобразят с настоящата директива. Държавите членки предоставят на Комисията информацията, необходима за изготвянето на този доклад.

2. До 21 май 2031 г. Комисията извършва оценка на въздействието на настоящата директива, като разглежда необходимостта от актуализиране на списъка с престъпления срещу околната среда, посочени в членове 3 и 4, и представя доклад на Европейския парламент и на Съвета. Държавите членки предоставят на Комисията информацията, необходима за изготвянето на този доклад, включително обобщение за изпълнението на настоящата директива и действията, предприети в съответствие с членове 16 — 21, и статистически данни, с особен акцент върху трансграничното сътрудничество. Ако е необходимо, докладът се придружава от законодателно предложение.

3. Комисията редовно прави оценка на необходимостта от изменение на престъпленията, попадащи в обхвата на член 3, параграф 2.

Член 26

Замяна на Директива 2008/99/ЕО

Настоящата директива заменя Директива 2008/99/ЕО по отношение на държавите членки, обвързани от настоящата директива, без да се засягат задълженията на тези държави членки по отношение на датата за транспониране на посочената директива в националното право. За държавите членки, обвързани от настоящата директива, позоваванията на Директива 2008/99/ЕО се считат за позовавания на настоящата директива. Държавите членки, които не са обвързани от настоящата директива, остават обвързани от Директива 2008/99/ЕО.

Член 27

Замяна на Директива 2009/123/ЕО

Настоящата директива заменя Директива 2009/123/ЕО по отношение на държавите членки, обвързани от настоящата директива, без да се засягат задълженията на тези държави членки по отношение на датата за транспониране на посочената директива.

За държавите членки, обвързани от настоящата директива, позоваванията на разпоредбите на Директива 2005/35/ЕО, които са добавени или заменени с Директива 2009/123/ЕО, се считат за позовавания на настоящата директива.

Държавите членки, които не са обвързани от настоящата директива, остават обвързани от Директива 2005/35/ЕО, изменена с Директива 2009/123/ЕО.

Член 28

Транспониране

1. Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, най-късно до 21 май 2026 г . Те незабавно информират Комисията за това.

Когато държавите членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условията и редът на позоваване се определят от държавите членки.

2. Държавите членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното законодателство, които приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 29

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 30

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите членки в съответствие с Договорите.

Съставено в Брюксел на 11 април 2024 година.

За Европейския парламент	*За Съвета*
Председател	*Председател*
R. METSOLA	H. LAHBIB